

Det afgørende er imidlertid, at der ikke findes nogle regler at gå efter, heller ikke når det drejer sig om menneskelige gener og kønsceller, hvis eller når der kommer ansøgning om godkendelse af et forskningsprojekt, et videnskabeligt forsøg på dette område. I så fald skal ansøgningen behandles af en af de regionale, videnskabsetiske komiteer. Men de har ingen retningslinier på dette område. Der findes forskellige internationale rekommandationer, men de er ikke bindende. Og projektansøgningerne behandles med en sådan diskretion og en så vidtgående tavshedspligt, at offentligheden reelt ikke har mulighed for at give sin mening til kende⁶). Desuden er der – når det drejer sig om lægevidenskab – den finesse, at alle kontrolforanstaltninger, herunder kravet om godkendelse fra de videnskabsetiske komiteer, kun gælder, hvis projektet betegnes som et videnskabeligt forsøg, ikke hvis det betegnes som behandling (se herom nærmere under »Reagensglasbørn«, afsnittet »Kontrolforanstaltninger og godkendelsesprocedure«).

Skal offentligheden og lovgivningsmagten have medindflydelse på retningslinjerne på dette område, er man således nødt til at tage spørgsmålet op, før det bliver påtrængende aktuelt ved et konkret projekt, som man erfaringsmæssigt først får kendskab til, efter at det for længst er godkendt.

Befrugtning på tværs af artsgrænserne

Efter hvad vi har kunnet få oplyst, foregår der ikke herhjemme forsøg med befrugtning tværs over artsgrænserne og med menneskelige kønsceller involveret, dvs. f.eks. menneskesæd/chimpanseæg. I hvert fald har de videnskabsetiske komiteer ikke godkendt sådanne forsøg.

(Hvad der i øvrigt foregår hen over artsgrænserne er ikke umiddelbart til at få rede på. De videnskabsetiske komiteers arbejdsområde er begrænset til biomedicinske forsøg, der har mennesket som objekt).

Men her som på de øvrige områder eksisterer ingen regler. Og andre steder i verden findes der fremstående biomedicinske forskere, som er parat til at gå meget langt inden for dette felt⁷). Hvis en dansk forsker skulle fatte interesse for at gå i gang med den slags, skal man i givet fald forlade sig på, at projektet ikke vil blive godkendt af de videnskabsetiske komiteer. Men dels er deres afgørelser ikke retligt bindende, dels er der tale om afgørelser i meget snævre kredse, som er pålagt streng tavshedspligt vedrørende projektansøgninger, således at hele denne procedure giver alt andet end garanti for offentlig debat. Offentligheden og lovgiv-

ningsmagten vil i givet fald endnu en gang blive stillet over for fuldbyrdede kendsgerninger.

Der er næppe grund til at tro, at de videnskabsetiske komiteer i den nærmest overskuelige fremtid ville godkende et sådant projekt. Formanden for den centrale videnskabsetiske komité, professor Povl Riis, omtalte forsøg med den slags krydsninger som »noget så grotesk som befrugtning hen over artsgrænserne«, da han på indenrigsministeriets orienteringsmøde om etiske aspekter i forbindelse med nyere biomedicinske teknologier skitserede nogle af perspektiverne⁸). Denne karakteristik kunne kun opfattes som en klar afstandtagen fra den slags eksperimenter. Imidlertid er det senere kommet frem⁹), at det danske lægevidenskabelige forskningståd kort forinden uden forbehold havde tilsluttet sig en europæisk rekommandation, som udtrykkelig åbner mulighed for forsøg af denne art. Den pågældende rekommandation, som er offentliggjort i det engelske lægevidenskabelige tidsskrift *The Lancet*¹⁰), blev ikke med ét ord nævnt på indenrigsministerens orienteringsmøde, som Povl Riis stod som arrangør af, og har heller ikke til dato været omtalt i Ugeskrift for Læger, som Povl Riis er hovedredaktør af. Derimod har Riis i Politiken ved et par lejligheder¹¹) kommenteret sagen, foranlediget af Wilhjelm's oplysning. Her indtager han det standpunkt, at den danske tilslutning til rekommandationen er uden betydning, da den ikke binder medlemmerne af de videnskabsetiske komiteer; som »vil tage stilling fra sag til sag«, »drøfte det meget alvorligt« og »i fuld åbenhed«.

Helt bortset fra, at komiteernes arbejde netop ikke foregår i fuld åbenhed, men under en diskretions- og tavshedspligt, som kun kan sammenlignes med og ret nøje svarer til, hvad der er gældende for udenrigspolitisk nævn¹²), så er det en højst besynderlig holdning. Man ville næppe på ret mange andre områder sige, at det var ligeegyldigt, hvilke internationale aftaler og anbefalinger Danmark tilsluttede sig (og Irland og Norge har da også henholdsvis taget en række forbehold og taget direkte afstand fra rekommandationen). Det er ligeledes besynderligt, hvis ikke den centrale videnskabsetiske komité har været hørt, før Danmark gav sin tilslutning; komiteen er i alle sådanne spørgsmål rådgivende for myndigheder o.lign. og dermed formentlig også for det lægevidenskabelige forskningsråd, som udpeger komiteens formand og næstformand. Hvis ikke komiteen er hørt i denne sag, må det betragtes som en bommert, som ikke bør dækkes ved spidsfindige erklæringer om, at det er uden betydning, hvad man har til-